

Bizonytalan gazdálkodók

Az oroszországi embargó központi kérdéssé vált a magyar agrárágazatban. Máhr András, a Mezőgazdasági Szövetkezők és Termelők Országos Szövetségének főtárhelyettese szerint nem csupán azért, mert a hazai termelők közül például az almatermesztők is rendkívül nehéz helyzetbe kerültek a piacvesztés miatt, hanem mert az agrártermelők egyszerre sok tényező miatt jutottak kiszolgáltatott helyzetbe. Az orosz embargó újfent igazolta a magyar mezőgazdaság sebezhetőségét. A gazdák körében teljes körű a bizonytalanság, mert még a jövő évi gazdálkodást befolyásoló szabályok sem ismertek.

Az orosz embargó az agrártermelőket és magát a vidéket a lehető legrosszabb pillanatban érte, kezdte mondandóját Máhr András. A szakemberek és a politikai vezetők sokat beszéltek már erről, és azt is látni kell, hogy az agrártermelésben mindig voltak, vannak és lesznek váratlan események. Szinte közhelynek számít, hogy a gazdálkodók ki vannak téve az időjárásnak, a piacoknak és a politikai döntéseknek. Ugyanakkor mára ez a kitettség olyan nagymértékűvé vált, ami nem lehet indokolt.

Döntéskényszer

Az orosz embargó rámutatott arra, hogy a magyar agrár- és élelmiszergazdaság milyen sebezhető, és indokolatlanul nagy a feketegazdaság aránya benne. Sokan nem elsősorban azon aggódnak, hogy mi történik az eddig az orosz piacra kivitt, és most az embargó miatt itthon maradó termékekkel, hanem azon, hogy az Európában ragadó készleteknek mi lesz a sorsa. Ők azt vizionálják, hogy e készletek jelentős része a magyar piacra kerül, ami tönkreteszti a hazai termelőket. És még többen mondják hogy e termékek jelentős része a szürke- vagy a feketegazdaságban jelenik meg.

Az orosz embargó olyan helyzetben találta a magyar gazdákat, agrár- és élelmiszer-

termelőket, amikor teljes körű a bizonytalanság, mert úgy végzik a munkájukat, hogy nincs információjuk arra vonatkozóan, hogy milyen feltételeknek kell megfelelniük az elkövetkezendő időszakban. Egy érdemi, magyar végrehajtási jogszabály sem jelent meg, hogy 2015-től milyen szabályoknak kell megfelelniük a termelőknek az új KAP szerint.

A minisztérium a minap közleményt adott ki a zöldítési programra vonatkozóan, miszerint a gazdák figyeljenek oda erre a várható programra, pedig az ezt tartalmazó jogszabály még mindig ismeretlen a szélesebb közvélemény előtt. Kevés az információ arról, hogy a zöldítési program keretében milyen vetésszerkezetet és mekkora területen kell alkalmazni, ugyanis a zöldítésnek vannak fontos, a részletekben megbúvó előírásai, szabályai is. A természet azonban nem ismeri a holtidőt: vetni és aratni kell, a talajmunkákat el kell végezni, és az őszi gabona vetését elő kell készíteni. Ezeket a munkálatokkal dől el a gazdaság következő évi sorsa.

A program folytatódik

Kiszolgáltatott az agrárvilág, hangsúlyozta a főtárhelyettes. Sajnálatos az agrár-környezetgazdálkodási program története, ami jól szemlélteti a bizonytalanságot, és a kiszol-

gáltatottság iskolapéldája. Máhr András örömmel vette az FM bejelentését – és ezt a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara vezetői is megerősítették –, hogy 2016. január elsejével folytatódik az AKG program – csupán az a kérdés, hogy addig mi lesz. Kérdés, hogy az AKG-n belül milyen programokat és milyen jogcímen indítanak, illetve azt sem tudni, hogy átalakítják-e az egyes intézkedések feltételrendszereit, és ha igen, akkor hogyan, valamint hogy minek kell megfelelni. A gazdáknak döntenük kellene, és azt már tudják, hogy egy, illetve két évre nem kapnak AKG-támogatást. Mit tegyen az a biogazdaságot működtető termelő, családi gazdálkodó, aki ebbe a rendszerbe beleölt 10–15–20 évet, és most döntési helyzetbe került?

Egyáltalán: miről is dönt? Arról, hogy bízik-e abban, hogy 2016-tól újra lesz támogatás, illetve arról, hogy addig mit csináljon. Ha ugyanis egy biogazdaság úgy dönt, hogy az új AKG meghirdetéséig fenntartja a bio minősítését, addig komoly veszteségeket kell elkönyvelnie. Persze csak ha képes rá, és nem megy tönkre időközben.

Világosan látni kell, hogy az AKG nem jövedelem jellegű támogatás. Az EU elismeri, hogy ezek a környezeti-kímélő gazdálkodási formák jelentős többletráfördítést igényelnek, és a rendszer kizárólag e többletköltségek, illetve e bevételek kiesésének kompenzálását szolgálja. Olyannyira, hogy ezt minden egyes intézkedés kapcsán tételesen be kell mutatnia az adott agrárkormányzatnak, amely anyagot az Európai Bizottság felülvizsgál, és csak a ténylegesen igazolt többletköltségeket ismeri el. Ha pedig ez megtörténik, akkor a biogazdálkodók évente hektáronként 150–200 ezer forint költségtérítésben részesülnek. A

magyar mezőgazdaság jövődelemtermelő képessége messze nincs azon a szinten, hogy valaki évekig veszteségesen gazdálkodjon. Ebből következik, hogy senki nem akar tönkremenni, senki nem akar elveszíteni a gazdaságát, vagyis fel kell adnia ezt a tevékenységet. De ha feladja, elveszíti a piacát.

A „nagyüzemi” besorolásról

Máhr András kitért azokra a vadakra is, amelyeket az AKG program kapcsán az úgynevezett nagyüzemekről megfogalmaztak. Szerinte elsőként a „nagyüzemi” besorolást kellene tisztázni. A főtárhelyettes szerint Magyarországon a mezőgazdasági művelésbe vont földterületek minimum 95 százalékán mikro-, kis és középvállalkozások gazdálkodnak. Ez tény, ezt az uniós és a magyar jogrendszer is elismeri. Sőt, a magyar kormány azt mondja – és ezt támogatja az Európai Unió is – hogy az uniós gazdaságfejlesztési forrásoknak a mikro-, kis- és középvállalkozások megerősítését kell szolgálniuk.

A főtárhelyettes szerint érdemes elgondolkodni azon, hogy a jogi személyiségű gazdasági társaságok tulajdonosi köre több mint százezer főt jelent. Ezek az emberek összeálltak, mert rájöttek, hogy együtt jobban, hatékonyabban boldogulnak, gazdaságosabban termelnek. Máhr András

bízik benne, hogy nem jutunk el odáig, hogy ezzel mesterségesen szembeállítják a vidék lakosságát. Mindenki meghozta a maga döntéseit, vagy jól, vagy tévesen, de ez alapján egyesek 10–20 hektáron, magukban gazdálkodnak, mások pedig összeálltak tizen-húszantövenen, hogy inkább együtt gazdálkodjanak. Miért másodrangú, miért nemkívánatos az a tisztességesen dolgozó, küszködő vidéki állampolgár, aki az utóbbi mellett döntött?

Stabillá vált arányok

Nézzük meg a foglalkoztatás kérdését is! A főtitkár-helyettes szerint az adatok azt igazolják, hogy egyéni gazdálkodók használják a földterület 55 százalékát, míg társas vállalkozások, szövetkezetek a földterületek 45 százalékát művelik. Ezek az arányok viszonylag stabillá váltak az elmúlt évtizedben. Tény, hogy a mezőgazdaságban legálisan foglalkoztatott csaknem 200 ezer ember 90 százaléka társas vál-

lalkozásoknál, szövetkezeteknél dolgozik, és 10 százalék keresi a kenyerét egyéni gazdaságban. Mindebből világos, hogy az egyéni gazdaságok önfoglalkoztató jelleggel dolgoznak. Az Agrárgazdasági Kutató Intézet évtizedek óta készít olyan statisztikát, amelyben a mezőgazdaságból élők összetételét elemzik. Eszerint az egyéni gazdaságok száma csaknem 20 százalékkal csökkent az elmúlt években. Még elgondolkodtatóbb, hogy ma Magyarországon mindössze 180 ezren vesznek igénybe földalapú támogatást. Ebből mintegy tízezer jogi személyiségű társaság, és tízegyhány ezer az egyéni gazdálkodók száma. Tehát 150–160 ezerre tehető az őstermelők köre – miközben több, mint 350 ezer őstermelőt tartanak nyilván. Vagyis a számok azt mutatják, hogy az önfoglalkoztatottak száma nem több, mint 150–160 ezer fő, ráadásul jelentős hányaduk csak kiegészítő tevékenységként foglal-

kozik mezőgazdasággal. Tény az is, hogy a „nagyüzemek” – amelyek uniós viszonylatban valójában kis- és középvállalkozások – magyar tulajdonban vannak. A kkv-kat a magyar kormány a jövő zálogaként kezeli – kivéve vidéken és az agrárágazatban. Pedig e vállalkozások tartják ma az állatállomány meghatározó hányadát. A kormányprogram szerint az új pénzügyi ciklusban a foglalkoztatásra, és ennek keretében az állattenyésztés fejlesztésére kívánnak koncentrálni. Eközben a támogatásmegvonás és a földforgalmi törvény éppen őket lehetetleníti el. Ezzel tehát azt üzenik ezeknek a gazdaságoknak, hogy jobban járhatnak, ha beszüntetik az eddigi tevékenységüket.

A termelői szerveződések hiánya

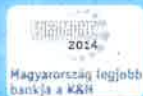
A főtitkár-helyettes egyetért azzal, hogy a munkaigényes ágazatok – zöldség-gyümölcs, kertészet, állattenyésztés – fejlesztése vidék-, agrár- és gaz-

daságpolitikai szempontból egyaránt fontos. Csakhogy ezzel szemben azt látni, hogy ezen ágazatok teljesítménye nem nő, ellenkezőleg, csökken. Az állattenyésztésről már volt szó, a zöldség-gyümölcs termelésnél pedig azt látni, hogy egyre komolyabb feszültségek jelentkeznek. Máhr András úgy véli, a problémák gyökere a termékpályák szervezetlensége, a termelők közötti együttműködés hiánya, ezért a termelők nem voltak képesek kiépíteni a piacaikat. Mindezek következtében a magyar zöldség-gyümölcs termelők a legkiszolgáltatottabb piaci szereplők közé tartoznak. Az elmúlt négy-öt évben még azok a kezdeményezések is eltűntek, amelyek a termelői szerveződések megerősítését szorgalmazták. Ismét meg kellene teremteni a feltételeket ahhoz, hogy a termékpályák szereplői hatékonyan megszervezhessék magukat, mondta végezetül Máhr András.

H. GY.

K&H agrár-finanszírozás

Mindennapi likviditási megoldások? Egyedi konstrukciók? Beruházás-finanszírozás? A K&H szakértői közel 30 éves tapasztalattal nyújtanak tanácsot az agrárágazat szereplőinek, melynek köszönhetően a siker sem marad el.

a KBC csoport tagja

→ K&H Vállalati ügyfélszolgálat (06 40) 200 069
→ www.kh.hu → vállalatiugyfelszolgalat@kh.hu

szakértőként
Ön mellett